

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

20. søndag i treenighetstiden - 11. okt. 2015

Prekentekest: Mark 10,2-9

Lesetekst I: 1 Mos 2,18-25

Lesetekst II: Ef 5,31-33

Å tale som Jesus om ekteskapet

Ambivalent

Nok en gang er det grunn til å uttrykke takknemlighet for at kirkeårstekstene holder oss i ørene. Med fritt tekstvalg hadde få av oss tatt med tekster om ekteskap, skilsmisse og gjengifte opp på prekestolen. Men nå kommer vi ikke unna, og godt er det. For dette er bibelavsnitt rett inn i livet, så krevende som det ofte er.

Vår ambivalens i møte med disse tekstene skyldes selvsagt at Guds ord på disse sentrale livsområder taler motstrøms. Helt fra kirkens første tid har det vært slik at kristne holdninger til samliv og ekteskap ikke speilet det som samfunnet for øvrig holdt for akseptable normer og livsformer. Både det femte og det sjuende bud ligger nær allmenn-etikkens anerkjente normer. Annerledes med det sjette.

Et veloverveid spørsmål

Selv den jødiske morals voktere kom i konflikt med Jesus. Fariseerne ville forsvare det monogame ekteskap slik de lovkyndige tolket Moseloven og de hellige skrifter. Men de forstod at Jesus kjørte sitt eget løp. Derfor stilte de ham et veloverveid spørsmål i folkets påhør. Både Markus og Matteus (Mat 19,3) skriver at de ville sette Jesus på prøve. Det skjedde mer enn én gang, men gav aldri gevinst. Vi noterer oss at parallellteksten i Matteus 19 har en litt annen ordning av elementene i samtalen, men grunntanken er den samme i både Matteus- og Markusversjonen.

Debatten før kirkevalget

Mange predikanter vil trolig oppleve at debatten før årets kirkevalg har gjort teksten om ekteskapet enda mer krevende å preke over. Homofili-problematikken kan (bør!) man riktig nok skjære unna denne søndagen, men ekteskap og skilsmisse er utfordrende nok. Mange vil lytte med friske minner om harde debattrunder om ekteskapsforståelse og mulighet for likestilling av samkjønnet samliv. Ordene fra prekestolen blir lett hørt med andre referanser enn hva predikanten legger opp til.

Mer enn ellers er det viktig å gi prekenen en god innledning. Vi må prøve å fange tilhørernes oppmerksomhet på en positiv måte. At det blant tilhørerne sitter mennesker med oppløste ekteskap og samlivsbrudd bak seg, er en realitet vi må regne med. For den lokale prest kan det være forhold og personer en kjenner. At det er slik, må ikke ta fra oss frimodigheten til å løfte fram det Gud sier i Skriften. - Å ta utgangspunkt i kirkevalgdebatten, er en mulighet. Da må vi ikke gå inn i debatten, men vise til hvordan temaet ekteskap og samliv engasjerer, fordi det berører oss alle og angår våre liv. Og for en kristen kirke er det hva Guds Ord sier, som gir innhold til troen og veiledning for livet. Derfor er det godt at vi på denne søndagen får lytte til hva Jesus svarte da han ble stilt spørsmål som datidens mennesker var like opptatt av som vi.

Ekteskapet er en gave

Uansett innledning er dette en tekst som gir oss oppmerksomme tilhørere. Spørsmålet om skilsmisse er de fleste på en eller annen måte berørt av. Så når det forkynnes om disse ting, lyttes det oppmerksomt og kritisk. Fokuset er på hvilke regler som en utfordres på. I en slik situasjon er det vår fremste oppgave som forkynnere å dreie oppmerksomheten mot evangeliet, mot Guds godhet og kjærlighet. Bekrefter vi folks inntrykk av at kirken og de kristne har regler og forskrifter som hovedsak, har vi ikke lykket. Derfor må vi framfor noe gjøre som Jesus, og løfte fram skapelsesberetningens ord om hvordan Gud gav sin ordening for det liv mann og kvinne skal dele (v 6 – 9). Jesus nøyer seg ikke med å bekrefte Moselovens regler for skilsmisse. Fariseerne og folket som står rundt må huske hva som er hovedsaken: Guds gave er at mann og kvinne skal være ett og dele liv.

«Å forlate far og mor»

Ordet om å «forlate far og mor» er ikke en oppfordring til unge menn om å flytte fra foreldrehjemmet. En hørte til i den patriarkalske storfamilien, og det var ikke mannen, men kvinnen som brøt opp fra sin familie når hun inngikk ekteskap. Å *forlate* betydde for mannen ingen forflytning, men at han gjennom ekteskapet blir knyttet nærmere sin hustru enn til mor og far. Dette er Guds ordening, og det er en *gave* som han gir. Å få dele liv med annen livet igjennom, er langt mer enn en praktisk sosial ordening. Det er en rikdom som utfoldes i å få være sammen i hverdagens arbeid og utfordringer. Det gir én å dele tanker, tro, glede og smerte med. Det gir nærheten og varmen i det seksuelle samliv. Det gir storheten i å få være foreldre og lede barn inn på den gode veien. Det gir i alle ting en å være to sammen med – livet ut. Slik må vi våge å tale om Guds gode vilje med ekteskapets gave. Samlivsbrudd og ekteskapskonflikter må ikke ta fra oss frimodigheten til å si hva ekteskapet er, slik Gud ønsker det. Også i den syndefallets verden vi nå lever i, ser vi ektefolk som – tross gråværsdager – vitner om at Guds godhet er tilgjengelig i det livsvarige og monogame ekteskap. Det går an å tale med varme og begeistring om ekteskapet, uten å sette seg til dommer over dem som opplever at det gikk galt. Fraskilte mennesker venter ikke at vi skal tie om ekteskapets positive sider. Så la oss ikke være tause om en av Guds største gaver til menneskene!

Når det går galt

Tause skal vi heller ikke være om det som kan gå galt, og om ekteskap som mislykkes. Tilbaketrekning fra smerteområder gir ikke forkynnelsen troverdighet. Gud tok virkeligheten på alvor allerede da Moseloven gav forskrifter for hvordan en skal opptre ved skilsmisse (5 Mos 24,1ff). Vi må gjerne – som mange før oss – krydre framstillingen med å gi eksempler på hva ulike rabbinerskoler på Jesu tid kunne operere med i sin anvendelse av lovens påbud om skilsmissebrev. Ingen kunne skille seg fra sin hustru uten å gi henne brev på at hun var fri til å gifte seg igjen. Rabbi Schammai's skole tolket «noe usømmelig» (5 Mos 24,1) som at det skulle være utroskap eller annen alvorlig opptreden som måtte ligge til grunn for en skilsmisse. Hillels skole var langt mer liberal, og gav mannen mange åpninger for å sende hustruen fra seg. Å svi maten kunne være nok. - Men viktigere enn å smile av gamle rabbinere, er det at vi taler om ekteskapsbrudd slik Jesus gjør det, som noe som hører de harde hjerters verden til. I det ligger ingen dom over enkeltmennesker, men en erkjennelse av skilsmisse er blant de nederlag vi mennesker lider i en verden etter syndefallet. Gud har ikke vendt oss ryggen, men allerede i Det gamle testamentet vist oss at vi må ta vare på hverandre - også når det skjer som ikke skulle skjedd. Moderne vestlige samfunn har lover og forskrifter som sikrer rettigheter ved skilsmisse og samlivsbrudd. Et sekulært samfunn bedømmer ikke skilsmisens årsak, men gir lik behandling av alle. Slik må det være.

Tale slik Jesus gjør

Men i en kristen menighet skal vi tale om ekteskapets innhold, forpliktelse og gave. Det har vi gjort for lite, og forkynnelse og undervisning bør i lang større grad gi nåværende og kommende ektefolk kunnskap og veiledning om hva ekteskapet er, slik vi møter det i Bibelen. Vår preken denne søndagen kan gjerne munne ut i utfordringen til å gi støtte og rom til dem som opplever at samlivet går i stykker. I en kristen forsamling er det ingen motsetning mellom å tale

som Jesus om ekteskapets gave og oppgave, samtidig som vi taler realistisk og troverdig til dem som det gikk galt for. Også det gjorde Jesus.

Svein Granerud

Cand.theol. og ordinert prest. Leder av misjons- og fellesskapsavdelingen i Normisjon, Norge.

Medlem av Israelsmisjonens landsstyre.

svein.granerud@normisjon.no